СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 224. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 26 вересня 1931. VOL. XXXIX. No. 224. Jersey City, N. J., Saturday, September 26, 1931. THREE CENTS.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕҐІОН ДОМАГАЄТЬСЯ РЕФЕРЕНДУМА В СПРАВІ ПРОГИБІЦІЇ

ЗАЯВЛЯЄТЬСЯ ПРОТИ ВИПЛАТИ БОНУСА В ГОТІВЦІ.

ДІТРОЙТ. — Американський Леґіон заявився на конвенції 1,008 голосами проти 394 за переведення по стейтах референдума в справі прогибіції.

Командант Леґіону старався відсунути справу прогибіції з програми нарад, але це йому не вдалося. По прочитанню резолюції в справі референдума делеґати зчинили велику демонстрацію, серед якої лунали оклики: Хочемо пива.

Отсе перший раз за 13 літ істнування Леґіону порушено на його конвенції справу прогибіції.

Леґіон пішов назустріч бажанням уряду й президента Гувера й заявився проти виплати ветеранського бонуса в готівці, чим відтяжив значно державну скарбницю, зглядно зменшив фінансові клопоти уряду. За виплату голосували 507 делеґатів, а проти 902.

СКІЛЬКИ СКОРИСТАЛИ БИ ФАРМЕРИ НА ПИВІ.

ВАШИНҐТОН. — Сухі занепокоєні, а мокрі задоволені тим, що секретар хліборобства, Артур М. Гайд, розпочав доходження в справі провірки користей, які могли би мати фармери, якби дозволено на передвоєнний виріб пива.

ЧИСЛО БЕЗРОБІТНИХ ДАЛІ ЗРОСТАЄ.

ВАШИНҐТОН. — Маємо тепер у Злучених Державах 5,600,000 безробітних. Таке число подає Вилієм Ґрін, президент Американської Федерації Праці. Він каже, що від липня до вересня прибуло 350,000 безробітних. Завели надії на осінь, коли то повинно бути більше роботи. З того Ґрін заключає, що надходяча зима буде гіршою, ніж можна було сподіватися.

ФИЛИПИНЦІ НЕ ЗАДОВОЛЯТЬСЯ АВТОНОМІЄЮ; ДОМАГАЮТЬСЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ.

МАНІЛЯ. — Филипинська леґіслятура виготовила меморіял у справі незалежности Филипин. Меморіял одноголосно одобрено. Мають його вручити Патрикови Горлеєви, секретареви війни, котрий обїжджає Филипинські острови.

В меморіялі сказано, що Филипинці не є заінтересовані ніякими новими родами правління, ні не задовольняються автономією, а домагаються цілковитої незалежности. Вони хочуть жити своїм життям, самі собою кермувати і вибирати такий уряд, який їм подобається.

БОРА ПРОТИ ЯПОНІЇ.

МОСКАВ (Айдаго). — Сенатор Вилієм Бора заатакував Японію за те, що вона розпочала воєнні кроки в Манджурії, чим нарушила міжнародні закони, себто пакт Келоґа-Бріяна, статут Ліґи Націй і постанови Версайського договору.

Бора говорив з нагоди створення фундації його імени, яку оснував університет в Айдаго, а яка має допомогати поставленню війни поза законом.

БІРЖА ДАЛІ НЕРВОВА.

НЮ ЙОРК. — Майже всі цінні папери, нотовані на нюйорській біржі, падають далі вниз, і то на великі суми.

ПРОМОВЛЯЄ ДО ЗМИСЛУ ВІДПОВІДАЛЬНОСТИ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Никлас Ботлер, президент Колюмбійського університету, звернувся до виборців, головно републиканських, з вимогою, щоби вони реєструвались і брали активну участь у політичнім життю, бо інакше спаде на загал відповідальність за ґенґстерство, яке опанувало ціле місто.

НЕ ДОПУСКАЮТЬ КОМУНІСТІВ ДО ОБОРОНИ МУНІЯ.

НЮ ЙОРК. — На конференції „Том Муні Молдерс Дефенз Коміті", яка відбулася в Лейбор Темпл, рішено подавляючою більшістю голосів у дальшій акції оборони Мунія зірвати з комуністичною партією й „Інтернешенел Лейбор Дефенз". На нарадах було понад 200 робітничих делеґатів Ню Йорку. Ця ухвала запала з тої причини, що проти цього комітету виступив комуністичний орґан „Ди Дейлі Воркер", називаючи членів комітету „зрадливими факірами".

Комітет плянує влаштувати 10 жовтня на Юніон Сквер величезну робітничу демонстрацію в обороні Томи Мунія, котрий сидить уже 15 літ у вязниці в Сен Квентин у Каліфорнії за здогадну участь у бомбовім замаху в День Поготівля в Сен Франсиско.

ПОРУЧАЄ ЧИТАТИ ФІЛЬОСОФІЮ.

НЮ ЙОРК. — Вийшла нова книжка американського фільософа, професора Джана Дюї, затитулована „Філозофі енд Сівілізейшен", у якій Дюї доказує, що зріст цивілізації залежить від поступу фільософії. Дюї звязує фільософію з цілим людським життям. Америці радить іти своїм шляхом, а не наслідувати наслїпо европейські думки.

СУВОРА КАРА ҐІТЛЄРОВЦЯМ.

Берлінський суд засудив на вязничну кару до одного року 23 молодих фашистів і чотирох на 9 місяців кождого за вуличну демонстрацію й напади на Жидів. Судця зазначив, що внутрішні заворушення й демонстрації проти уряду держави зле відбиваються на її престіжі за кордоном, що поглиблює й без того тяжку крізу.

ДОРОГА ЗАПАЛЬНИЧКА.

Фіскальний аґент у Чернівцях приловив муляря Командіра Івана, як він уживав запальнички. Аґент на місці украв Командіра гривною 5 тисяч левів. А що він не мав її чим заплатити, арештовано його. Закон предвиджує, що деліквент має сидіти доти, доки не зложить гривни.

ДОЗВУКИ ШПИГУНСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Віденська поліція ствердила, що застрілений там недавно шпигун Земельман є в дійсности Ґуґо Манґофер. З процесу проти совітських шпигунів у Букарешті знається, що Манґофер звербував майора Варзару і інж. Ґруику з Чернівців. Букарештенський суд засудив Манґофера позаочно на 15 літ вязниці. Манґофера застрілили тому, що завідуючий російською шпіонажею, ґенерал Штерн, припускав, що він зрадив цілу шпигунську орґанізацію. По утечі з Румунії не зголосився Манґофер в шпигунській централі у Відни, але виїхав до Швайцарії. Проблукавши там без заняття кілька місяців, повернувся він до Відня і хотів поміщувати в одній ґазеті статті про шпигунську сітку в середущій Европі. Ґазета на це не згодилася; тоді звернувся Манґофер до румунського посольства. Але ніхто не хотів дати Манґоферови грошей за його викриття. За те постановили його товариші позбутися зрадника, а студент Білкович виконав присуд.

РОДИННА ДРАМА В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

В Недведицях (Морава) віґралася на днях надзвичайна родинна драма. 37-літна Франціска Прохаска задушила свою 66-літню маму. Це бачили крізь вікно сусідські діти й повідомили про це жандармерію. Жандарми не застали Франціски, бо вона була на цвинтарі й замовила там для мами гріб. Батько убивниці, побачивши, що сталося, пішов у каменолом, вложив собі в уста динамітовий патрон і відібрав собі в цей спосіб життя. Слідство виявило, що Франціска стояла в любовних зносинах зі своїм батьком і породила навіть двоє дітей-калік. Вона вийшла була заміж, але жила з мужем усього 12 годин. Мати знала про все й докоряла дочці. А ця хотіла позбутися докорів і задушила її.

СТАРЕНЬКА БАБУСЯ.

Найстарша жінка на світі живе в Болгарії, в селі Дасерлі біля Варни. Називається Славка Мітова і має 152 роки. Її муж умер перед 50 роками, тому вона здобула своєрідний рекорд: від 50 літ є вдовою. Вона не слабувала ніколи, а головна її пожива, це сира бараболя.

ЗАЛІЗНИЧИЙ КАСІЄР У ГІРНИЧІЙ ДОМБРОВІ ЗОРҐАНІЗУВАВ НАПАД.

У висліді слідства в справі нападу на залізничу касу в Домброві Гірничій 14. серпня ц. р., поліція арештувала касієра Беднарського, якого після нападу застали звязаного з закнебльованими устами. В пивниці дому, де живе Беднарський, знайшли 10 тисяч зол. у 50-золотових банкнотах. Беднарський признався на переслуханні, що йому від довшого часу недоставало 11 тисяч зол. Він боявся ревізії, тому за намовою якогось Ольшевського згодився, щоби зорґанізувати напад на касу. Згори уплянували, що напасники звяжуть його та заткають йому уста. День перед нападом Беднарський забрав з каси та сховав у пивниці свого дому 10 тисяч зол., а напасники взяли 48 тисяч зол. Вже передтим поліція арештувала Ольшевського і підозрілого в нападі якогось Чоха. Поліція веде слідство, щоби зловити дальших спільників нападу та щоби відібрати 48 тисяч зол.

ПОДРУЖА ТРАҐЕДІЯ В МИКУЛИЧИНІ.

Гуцулка Февронія Томашівська зраджувала свого чоловіка Василя. Коли чоловік застав її з любовником, прийшло між обоїма до суперечки. Як лише Василь вийшов за поріг, жінка затопила йому ніж у серці. Збіглися літники, та жінка все ще раз за разом пробивала чоловіка ножем. Вкінці їй відібрали ніж, а тяжко пораненого Гуцула лікар казав відіслати до Надвірної. Жінку арештували й також відставили до розпорядження судді в Надвірній.

РОБІТНИКИ ПРОТЕСТУЮТЬ ЧИННО ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО РАЮ.

Минулого місяця було кілька терористичних замахів на Україні. В Каменській (Катеринославщина) вбито голову комуністичної бриґади, Михайленка. Кілька робітників вдерлося до помешкання Михайленка і вбили його залізними дрючками. — Тої самої ночі тяжко поранено предсідника трибуналу, Ґорянова. Як відомо, промислові трибунали заведено по відомій промові Сталіна. — В Чернигові замордовано делеґата комуністичної партії, Рекіса, в хвилині, коли всідав до самоходу, щоб поїхати на віче, де мав виголосити аґітаційну промову.

РУСИФІКАЦІЯ ЗАКАРПАТТЯ.

„Русский Вістник", офіціяльний орган москвофільського „автономного союзу", в ч. 34, з 20. серпня, під наголовком „Кінець українізації в пряшівській учительській семинарії" повідомляє, що епископ Павло Гойдич звільнив дотеперішнього директора, галицького Українця, Мацієвича, а призначив директором цієї семинарії відомого москвофіла, д-ра Степана Гойдича. „Русскій Голос" радіє з того приводу і жаліє, що сталося це трохи пізно, бо звільнення Мацієвича давно домагалися священики, учителі і громадяни(?!).

СМЕРТЬ В ОЗЕРІ.

На Цюрихському озері перевернулася лодка, де було 11 осіб. 7 з них потонули підчас випадку.

ЗАТВЕРДЖЕНИЙ СТАТУТ РОСІЯН.

„За Свободу" ч. 221, з дня 22. серпня ц. р., повідомляє, що затверджено статут російського т-ва „Союз Русских Меншеневих Орґанізацій в Польщі". Польська назва цього т-ва: „Звйонзек Росийскіх (Рускіх!) орґанізаці мнейшосьцьових в Польсце". Цей статут ухвалив „Перший Всепольский Зїзд Русских" у днях 28.—29. липня ц. р.

ОВОЧІ І ЗДОРОВЛЯ.

Один з кращих німецьких лікарів оголосив дані про вплив овочів на здоровля людини. Яблуко є дуже поживне. Сливка підкріплює, але не можна пити після сливок, бо це може спричинити жолудкові болі. Брескині, помаранчі і цитрини мають велику відживчу силу, а вишні і черешні дещо меншу. Виноград є найбільше корисний для здоровля: лічить шлунок, утробу, селезінку, має силу поборювати мелянхолію і гіпохондрію, зміцнює серце і додає життєвої енергії.

ВИБОРЧІ МЕТОДИ І ЇХ УСПІХИ.

Піднас виборчої кампанії в повіті Нямц (Румунія) покористувалися кузисти такою штукою: На ношах несли селами хорого на туберкульозу лікаря, майже вмираючого, гейби якого мученика нової релігії. Хорий звертався до зібраних селян з замкненими очима й промовляв слабоньким голосом, як з гробу: „Браття, я вже не належу до цього світа. Я належу до світа Всевишнього. Маю ще жити кілька днів, але молю вас словом смерти, щоби ви голосували на Корнелія Зелю Кодряна". Ефект був знаменитий.

ВТОНУЛО 15 ВОЯКІВ.

Недалеко Новгорода зударилися на ріці пароплави. Пароплав „Смелий" утонув, а з ним 15 вояків. ҐПУ арештувало капітана затопленого корабля.

ВАЛЯТЬ І НИЩАТЬ ХРАМИ.

Московська „Правда" доносить, що большевицька влада приступила вже до розвалювання храму Спасителя, одної з найстарших і найвеличавіших святинь у Москві. На місце храму стане „Палата Совітів". Предмети історичної та мистецької вартости будуть перенесені до одного з московських музеїв.

ОПОДАТКОВУЮТЬ ЦЕРКВИ.

Радянський уряд видав новий закон про оподаткування церков, каплиць, костелів, ріжних домів молитви, а також духовенства та церковної обслуги. Ці оподаткування перевищують на сто процент всі інші ставки економічного податку. Новий податковий закон стане остаточним ударом для зовнішньої організації та видимого існування церкви в Росії, яка відтепер змушена буде скритися в катакомби.

ВЕЛИКА ДЕФРАВДАЦІЯ.

В торунській Касі Хорих відкрито надужиття на загальну суму 100,000 зол. Арештували: Рачинського, Сялковського (50,000 зол.), Мосінського (18,000 зол.), Берґера (12,000 зол.) і Гориза, службовиків тієї Каси Хорих. Директора Ґордона звільнили з посади.

ЯПОНІЯ ПРОПОНУЄ КИТАЄВИ ПЕРЕГОВОРИ

ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ВОНА НЕ ДУМАЄ ОКУПУВАТИ КИТАЙСЬКУ ТЕРИТОРІЮ.

ТОКІО (Японія). — Японське правительство оголосило комунікат, в якому подає, що воно предложило китайському правительству розпочати переговори в справі полагодження манджурської кризи. Японія заявляє, що вона не має наміру окупувати китайську територію в Манджурії, але буде охороняти свої права на східно-манджурській залізниці. Таксамо японське правительство буде охороняти інтереси японського населення та капіталів, що знаходяться в Манджурії.

Правительство заявляє, що всі його спроби мирним способом налагодити ліпші взаємовідносини між Китайцями та Японцями в Манджурії ні до чого не привели. Тому довелося вжити рішучих засобів, до чого безпосередньо спонукала Японію спроба одного китайського військового відділу розібрати частину японської залізниці в Манджурії.

Одержано відомости, що протияпонські ексцеси в Китаю не припинилися. 100 миль від міста Чанґчун китайські жовніри вбили 100 японських жінок та дітей.

На запрошення японського військового командування чужинецькі кореспонденти відвідали район, де була бійка між китайськими та японськими військовими відділами за залізницю. Там кореспондентам показали трупи китайських жовнірів та криваві плями, що малоб служити доказом справжнього китайського нападу на залізницю.

НАПРУЖЕННЯ В КИТАЮ.

НАНКІН (Китай). — Те, що нанкінське правительство не відповіло на японський напад загальною мобілізацією та виповідженням війни Японії, викликало серед Китайців велике незадоволення зі свого націоналістичного правительства. Уряд тепер почуває напружено-незадоволене ставлення до нього ріжних політичних груп та китайського загалу.

До уряду приходять не лише з Китаю, але зі всіх сторін земської кулі, де лише мешкають китайські еміґранти, протести проти японського поступовання в Манджурії й вимоги дати Японії відповідну відсіч. Китайці заявляють, що вони готові на всі жертви, щоб лише не допустити до захоплення Японією китайської території.

МОСКВА СПРОСТОВУЄ.

МОСКВА (СССР). — Військовий комісар Ворошилов, що тільки тепер вернувся з Далекого Сходу, видав заяву, що ніякої мобілізації російських військ на манджурському кордоні не було.

КОРОЛЬ ПРОТИ ВИБОРІВ.

ЛОНДОН (Анґлія). — З поінформованих джерел заявляють, що король є проти того, щоб скоро були призначені нові вибори. Тому думають, що це бажання короля буде взяте на увагу й скоро виборів до парляменту в Анґлії не буде.

ОГРАБИЛИ ТРУПИ ЖЕРТВ ЛЕТНИЧОЇ КАТАСТРОФИ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — 16 вересня розбився тримоторовий літак, що летів з Букарешту до Парижа. На нім згинуло шість осіб. Слідство виказало, що трупи згинувших були ограблені, а потім була зроблена спроба спалити їх, для чого облято їх нафтою.

Річи, пограбовані з трупів, жандармерія знайшла в помешканнях війта та начальника поліції села Балатчица, біля якого скоїлася катастрофа з літаком.

ҐАНДІ ЗНАЙОМИТЬСЯ З НАСЛІДКАМИ ІНДІЙСЬКОГО БОЙКОТУ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Ґанді поїде в ланкаширський район, де вже кілька років стоять без роботи величезні ткацькі фабрики, які постачали свої вироби переважно до Індії. Від часу бойкоту анґлійських виробів в Індії фабрики замкнено. Ґанді буде вести розмови з власниками фабрик, а також з робітниками цих фабрик, що вже кілька років залишаються без праці.

До Лондону приїхав бувший віцекороль Індії, лорд Ірвін. Ґанді хоче побачитися з ним. Не бачилися вони від того часу, як цей віцекороль засадив Ґандія до вязниці, а потім звільнив його й почав розмови про скликання конференції, яка тепер відбувається. Сподіваються, що ця зустріч посуне вперед справу анґлійсько-індійського порозуміння.

НЕ ХОЧУТЬ ДАТИ КАТАЛЬОНІЇ АВТОНОМІЇ.

МАДРИД (Еспанія). — Установчі збори не можуть ніяк прийти до порозуміння в справі наділення автономією Катальонію. Права Катальонії на територіяльно-політичну автономію повинні бути зазначені в новій конституції Еспанії, чого домагаються Катальонці. Більшість членів установчих зборів є проти цього.

Щоб не розбити установчих зборів з приводу виходу з них катальонських делеґатів, президент републики, Замора, добився того, що справу автономії для Катальонії відложено на пізніше.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАМІСЦЬ ПОПРАВИ — ПОГІРШЕННЯ

Роботи нема. Це загально відома річ. А коли і є, то приходиться робити тільки два або три дні на тиждень. Значить, навіть як є робота, то мож-заробити при теперішніх платнях хіба стільки, щоб животіти.

Є і велика господарська депресія, з якої буде можливий вихід щойно тоді, коли зросте закупочна сила населення. Це стверджують згідно не тільки економісти й наукові теоретики, але й самі промисловці. І те саме було причиною, що президент Гувер скликав до Білого Дому на наради представників промислу і капіталу та взяв від них запевнення, що не знижуватимуть заробітних платень.

Тимчасом виходить інакше. „Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен", як тільки зменшила дивіденди своїм шеровцям, проголосила, що з днем 1 жовтня приступає до загального обкроєння заробітніх платень. В той спосіб хоче вона надолужити втрати, спричинені злою бизнесовою конюнктурою, і відбити їх на сотках тисяч робітників. Заощаджений тим способом гріш піде тепер на збільшення дивіденд шеровців та майна корпорації. Шери компанії зачнуть отже підходити вгору, підопхані ощадностями, пороблениими на праці робітників, котрі й без того з тих платень, які досі одержували, ледви виживали.

За „Юнайтед Стейтс Стіл Корпорейшен" пішли сейчас інші компанії й теж проголосили редукцію платень. А тепер вже нема сумніву, що обтинання платень стане загальним явищем.

Наслідки такого обтинання є аж надто ясні, щоби заходила потреба над ними широко розводитися. Господарські відносини наслідком знижки платень не поправляться, а тільки погіршаться. І тому треба мати на увазі, що в дуже скорому часі прийде знову до дальших обкроювань платень. Бо коли бизнес не поправиться, а чейже виглядів на поправу нема, то підприємства возьмуться далі до обкроювання платень, щоби коштом робітників покрити дальші втрати. Про це говорить без обиняків Е. Дж. Кулас, президент „Отис Стіл Компані".

Отже маємо вкінці розвязку теперішнього господарського безголовя, до якої доглупалися капіталістичні провідники. І коли так далі розвязуватимуть, то не тяжко передбачити, чим те все скінчиться. Капіталісти, вкорочуючи платні, показали себе дуже короткозорими лідерами. Вони граються з огнем, бо провокують робітника.

ПОГЛЯДИ ТАДЕЯ ГОЛУФКА НА ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ

(Кореспонденція з Галичини).

(1)

Недавно тому застрілено в Трускавци у Східній Галичині в пансіонаті Сестер Василіянок **Тадея Голуфка,** визначного польського політика, заступника голови соймового клюбу бебеків, то є **„Безпартийнеґо бльоку вспулпраци з ржондем".** Специяльністю Голуфка були справи меншин, а між ними — найбільше уваги посвятив він польсько-українському спорови. Він був людиною доброї волі, але рівночасно і Поляком патріотом з усіми польськими апетитами на **„земе забране".** Він хотів Західню Україну задержати при Польщі, але рівночасно дати Українцям можність культурного і господарського розвою.

Підчас світової війни він належав до горячих „Пеовяк"-ів, то є до тайної польської орґанізації військової, котра працювала головно на польських землях, бувших перше під Росією, а в послідних роках війни окупованих спільно Німцями і Австріяками. Ту тайну організацію заложив Пілсудський, видячи, що орґанізації польських леґіонів ставлять і Німці і Австрійці величезні трудности.

Колиж вибухла в р. 1917 російська революція, а армія російська почала розпадатись, то польські ґенерали і офіцири російської служби почали з салдатів польської національности орґанізувати осібні, чисто польські полки.

Вістка про це дійшла до „Пеовяків" і треба було вислати когось на другий бік фронту, до Росії, щоби навязати зносини з тими новими військовими формаціями і впливати на них, щоби вони не стянули союзниками російської реакції, але щоби були настроєні демократично і з такими настроями вернулися до Польщі.

В тім часі Пілсудський сидів уже інтернований Німцями в Маґдебурзі, але і без нього „Пеовяки" давали собі раду і вислали свого товариша Тадея Голуфка до зреволюціонізованої Росії. Він приїхав в січни 1918 р. до Львова, а звідси до Збаража та недалеко від того міста перейшов австрійську границю. Про свої переживання з цеї подорожі та про конференції з російськими революціонерами і польськими діячами та ґенералами написав він дуже інтересні спомини п. заг. **„Пшез два фронти".**

Вийшла та книжка не довго перед його смертю, а другий том тих споминів мав вийти пізніше. Та тепер вже годі його сподіватися...

Тадей Голуфко — був давніше членом польської партії соціялістичної, але пізніше, по маєвім замаху Пілсудського в 1926 р., перейшов до „санаторів" та став високим урядовцем в департаменті для меншинових справ.

Та за часів, коли ще був пепесівцем, написав він інтересну, хоч і невеличку брошуру п. заг. **„Квестія народовосьцьова в Польсце".** А було це ще в **1922** році. Тоді говорив він ще про **„Всходньон Ґаліцием"**, бо пізніше Поляки прозвали її **„Всходньон Малопольскон".**

Брошура Голуфка є дуже інтересна, але ми наведемо тут лише кілька найважніших уступів з неї, дуже характеристичних для його тодішних поглядів. Своєю дорогою наскільки вона висказувала якісь здорові думки про спір Поляків з Українцями — то не знайшла вона ані трохи відгомону у польській суспільности.

Всеж таки тепер, по смерти Голуфка, варта познайомитись із його поглядами, висказаними і тоді, перед девятьма роками, як і пізніше, з кінцем марта цего року, коли він вже віддавна став бебеком і аранжував разом з Петлюрівцями Лотоцьким та Р. Стоцьким — звісні **„чорні кави"** в Варшаві.

І так писав **Голуфко** в згаданій брошурі:

Спис людности (з 1921 р.) виказує, що в Польщі на **25** міліонів людности взагалі — є польської людности **17** міліонів, а інших народностей — 8 міліонів, а це значить, що 31½% людности **не** є Поляками. Іншими словами, **одну третину** загалу людности в польській державі становлять національні меншини *).

Що це значить?

Це значить, що коли польська держава не зуміє заспокіти потреб національних меншостей і не дасть їм таких умовин, щоби вони почували себе в Польщі **добре** — то тоді одна третина горожан польської держави буде настроєна проти неї ворожо і станеться відосередною силою, прямуючою до ослаблення, а навіть до **розбиття цеї держави.**

На це є очевидно легка відповідь: ми, Полкяи, не позволимо на щось подібного; ми **„возьмемо за морду"** тих всіх Жидів, Німців, Білорусинів та Українців.

Легко вправді щось такого сказати, але далеко трудніше це виконати.

Представмо собі навіть, що і справді тих 17 міліонів Поляків возьмуть у крипи 8 міліонів всіляких „інородців".

Що це значить?

Це значить, що **ціле намагання** польського народу буде спрямоване на **боротьбу з національними меншинами.**

Це значить іншими словами, що **Польща** стане такою самою **тюрмою народів,** якою була Росія, лише що в Росії було процентове відношення Росіян до „інородців" цілком інше, як у нас. Але помимо того і там національні меншини розвалили царську тюрму.

Колиж і Поляки підуть тою дорогою, то **два Поляки будуть заняті пильнуванням одного „інородця".**

Припустім навіть, що це Полякам удасться, але за яку ціну? Будемо мусіли держати „на кресах" сильну армію, величезну бюрократію, безчисленну силу поліції і всілякого роду тайної поліції, будемо мусіли будувати обємисті тюрми і т. ін.

То значить, що найкращі сили народу, більша частина його засобів матеріяльних і енерґії піде на гноблення і переслідування та держання в крипах національних меншостей.

Коли розглянемо справу розважно, то не буде це так легкою справою держати в послусі національні меншини. Дуже іменно помилявсяб цей, хто би думав, що національні меншини є одномірно розкинені по цілій Польщі, через що в цілій польській державі Поляки всюди бодай у кождому воєвідстві, коли вже не у кождому повіті становлять більшість.

Спис людности стверджує однак цілком щось противного.

Він доказує нам, що в **двох** воєвідствах Східної Галичини становлять **Поляки меншість,** а лише в однім незначну більшість людности. Через це становлять вони у Східній Галичині меншість у порівнанню до Українців та Жидів.

(Тут треба зауважити, що польський уряд — **вже по написанню Голуфком згаданої брошури—прилучив цілий ряд чисто польських західно-галицьких повітів до воєвідства львівського і в цей спосіб дав у нім Полякам велику перевагу.** Голуфко подає в своїй брошурі статистичні народностеві таблички Східної Галичини і так званих ним **„Східних кресів",** до котрих зачислює воєвідства: волинське і поліське, заселене Українцями, новогородське, заселене Білорусинами, і вильненське, заселене Білорусинами і почасти Литовцями. Він каже, що на тих „Кресах всходніх" живе **34%** Поляків і **66%** не-Поляків. — Перекл.).

Дальше пише Голуфко:

Передовсім кидається нам в очи, що великанська країна, котру називаємо „Східними Кресами" (як згадано — Голуфко не зачислював до них Східної Галичини. — Перекл.). є краєм **непольським,** де польський елемент становить меншість, і що у Східній Галичині є рівнорядним чинником, але не переважаючим.

Іншими словами: є очевидно, що та стіна, котра має відгороджувати Поляків від Росії, цілком не є—як доси— сильною, але навпаки — у даній хвилі — вона радше тяжить до Росії як з оглядів релігійних так і національних та культурних.

Назвім отже річи по імени: Треба отверто сказати, що в теперішній хвилі **(1922 р.) рух відосередний** лише тому не удається, що в Росії є при владі „большевики", котрі її допровадили до крайних границь нужди і голоду. Не диво отже, що православна людність і Жиди, котрі є на тих „кресах" помосковщені, дякують в теперішній хвилі Господеви, що не живуть в большевії і що можуть безпечно пережадати в Польщі ту бурю.*).

Якщо лише гримне совєтський уряд і до влади прийдуть в Росії демократи, то тоді ситуація на наших східних „кресах" засадничо зміниться.

Щож отже ми, Поляки маємо робити? Як маємо розвязати квестію національних меншин?

Здавалосяб на перший погляд, що найлекшим способом булаб **асиміляція (полонізація).** — Однакож польська держава є у тім щасливім положенню, що знає про досвіди, роблені в тім напрямі іншими державами, і то над польським народом.

По розборі Польщі (послідний був в **1795** році) всі три займанщини (Росія, Австрія і Пруси) пробували засимілювати польський народ. Але помимо того, що у тій праці були вони цілком між собою згідні, то чейже не осягнули тих вислідів, на котрі числили. Австрія була власне тою державою, котра перша взялася до політики винародовлювання, але і вона перша скапітулювала та дала Галичині автономію.

В російській займанщині введено систему русифікації у цілій повні по повстанню Поляків в роках 1863—1864, але і та система збанкротувала остаточно в р. **1915,** коли навіть в головах російської бюрократії засвитала думка, що треба пійти таки іншою дорогою.

Щодо політики пруського уряду — то вона власне причинилася остаточно до загартовання і вироблення польської суспільности в бувшій пруській займанщині.

Таким самим банкротством закінчилася русифікаційна політика російського царату супроти інших поневолених Росією народів, а дальше політика Австрії супроти Мадярів, Чехів та Хорватів, і Анґлії супроти Ірляндії.

*) Інші вчені обчислюють не-Поляків в Польщі на 45%. — Перекл.

*) За останніх 9 літ настрій на „кресах" змінився внаслідок податкових утисків і большевицької пропаганди. — Перекл.

(Дальше буде).

REPORT ON POLISH-UKRAINIAN CONFLICT IN EASTERN GALICIA.

(2)

RECENT HISTORY.

The history of these two peoples provides one of the most complex chapters in human affairs. The Ukrainians, as stated, numbering about 47 millions, are now scattered over at least four European countries. The several millions Ukrainians thrust under Polish rule have, of course, created an uneasy task for the Polish people who only emerged themselves from centuries of tyranny at the end of the Great War.

The Poles have a language of their own and they are predominantly Roman Catholic in religion. The Ukrainians have also a language of their own and cling to it with the utmost tenacity. Their church is Greek Catholic, and whilst they owe allegiance to the Vatican the differences in ritual and practices between Roman and Greek Catholic in Poland are sufficient in themselves to divide them on several fundamental issues of life.

Whilst all this is true we do not propose here to enter into any historical questions: We shall confine ourselves to the more germane issues which have followed the end of the war between the Ukrainians and the Poles on 1919 or thereabouts. It was then that the 6½ millions of Ukrainians now complaining came under Polish rule. As stated they are separated from the main stream of theire race in Soviet Russia and surrounding countries. Neither shall we concern ourselves with the charges, whether they be founded on fact or otherwise, that the Germans and Russians have been instigating the Ukrainians to create trouble and have financed them to make things awkward for the Pilsudski regime in Poland. For instance, to follow the allegation of the Ukrainians that French employers in the Ukraine are disposed to distinguish unfairly against employing Ukrainian workmen would be, in our opinion, equally fruitless. We shall rather seek to suggest the way out of present impasse than dwell unduly on the past whether remote or otherwise. The Polish Government cannot be happy at the present state of affairs, and it is certain that both the Poles and the Ukrainians resident in Eastern Galicia know that peace among them must be restored sooner or later. It is that peace with honour to both sides we hope to help secure if at all possible.

A PETITION TO THE LEAGUE OF NATIONS.

The next stage in the history of the Ukrainians under Polish rule since the War between them ended in November 1919 was reached when they recently petitioned the League of Nations for redress. That petition came before the authorities at Geneva for the first time in May 1931, and the Ukrainians were full of hope that a decision would soon be reached by the Committee of Three appointed by the League to consider their grievances. Up to the present, however, no such decision has been given. The Ukrainians having been disappointed in May are now very impatient and are on tiptoe of expectation that their case may come up for final treatment at the League Assembly in September 1931.

Since it was lodged it has been suggested that the Polish Government by devious means have tried to induce the Ukrainians to withdraw their petition as a prerequisite to a conference between the two parties on the spot, but we failed to secure definite confirmation of this suggestion. It appears, therefore, that the petition is still in being and that it remains to be dealt with by a Committee of Three. We earnestly express the hope that a decision will be forthcoming this September so as to ease the present unfortunate position which prevails in the area under review.

It is held in some quarters that the League of Nations is not vested with sufficient powers to do much more than hear the parties to such a dispute and that all it can do afterwards is to make recommendations for a settlement after a hearing. That is to say, it has no power to ENFORCE its decisions. This is not, so it is argued, a quarrel between two sovereign powers; it is a dispute between two peoples living under one government.

We are not competent to offer any opinion on this intricate point. But even if that be the case we feel hopeful that both the Polish Government and the Ukrainians under its rule would gladly accept the findings of such an impartial and important tribunal. Nay, we think that the two parties to this dispute ought to accept such findings and implement them without delay so as to relieve themselves of what must be to both an intolerable situation.

A COMPLICATED ISSUE.

The situation is complicated by the fact that to grant automomy in Eastern Galicia on a democratic basis would in the very nature of the case place the Poles living in that area in a minority. The Poles residing there are, therefore, nervous lest in settling one minority problem another may be created in so doing.

Be that as it may, we are informed that similar difficulties have been surmounted in Czechoslovakia, and that in fact a Ukrainian University is actually flourishing in Prague, the capital of that country. We cannot believe that the Polish people are less capable of understanding minorities than the Czechoslovaks. After all, it does not of necessity destroy the larger loyalty of any people to the country of their adoption to allow them to speak and teach their own language, to develop their own cultural, civil, and religious institutions and manage their own local affairs. Even in our own country the Welsh language is being taught in the elementary schools in Wales whether the parents are English or Welsh. The choice of the parents and the decision of the local authority in this connection is paramount, and it seems to work well.

We may be permitted to point out that we have interested ourselves in this question, not only as Internationalists, Socialists and Pacifists, but because we have about 400,000 Ukrainians as fellow British subjects resident in Canada. We are proud to know that the Canadian Government has never placed any obstacle in the way of developing their own language and institutions. In fact, they enjoy greater freedom in Canada — a foreign land to them — than their kith and kin seem to get on their own native soil of Eastern Galicia. The Ukrainians in Canada are, by the way, the third largest nation in that Dominion.

POLISH SILESIA VERSUS POLISH GALICIA.

There is the further point to be remembered that the Polish Government itself permits cultural freedom to the German population in Polish Silesia on lines which it prohibits in Eastern Galicia. This anomaly is incomprehensible to the outsider except it is claimed that the Germans in Poland have a "big brother in Germany" who might come to their aid from just over the border, whilst the Ukrainians in Poland are not so happily placed. What is right in Silesia cannot be wrong in Galicia. There is, of course, the agrarian problem in Silesia, but that does not disturb our argument about cultural and political rights.

Those are the main facts in this most complicated issue, so far as we have been able to understand them. We shall now pass on to a consideration of other aspects of the case, and we shall conceive it our duty to try and lift the argument above propaganda for either party. We believe that in the end nothing but the truth can make men free.

THE PRESENT INTOLERABLE POSITION.

The following incidents prove the tension still prevailing in that part of the world. It is generally understood that a passport is necessary only on entry into any country. No person in our own country, for instance, ever thinks of a passport until and unless he decides to travel abroad. The strained relationships between the Ukrainians and the Polish Government, however, make all the difference in Eastern Galicia.

On Thursday, 6th August 1931, Mr. Rhys Davies, accompanied by a party of Ukrainians, left Lemberg on a day's motor tour of the countryside. The first call was made at the town of Rohatyn, in the province of Stanislawow, approximately 60 miles by road from Lemberg. Rohatyn, by the way, possesses several historic remains, including two churches dating from the 16th and 17th centuries. The former is build of wood and adorned with many old paintings. The second claims a brotherhood with a continual existence since its establishment in the 16th century as a cultural and educational institution. The population of this town numbers about 12,000. It was almost completely ruined during the war between the Poles and the Ukrainians in 1919 and is only slowly recovering.

There is a privately owned Ukrainian secondary school in the town erected by the voluntary efforsts of the peasants before the war. There were 400 children taught in that school for some years, but it was closed by the authorities during the pacification of the autumn, 1930.

In the 1931 the (Greek) Catholic Archbishop established a Catholic College in the school building, which he maintained he was entitled to do according to a Treaty of 1925 between Poland and the Vatican. Notwithstanding this fact the Polish police closed the school again in June 1931, sealing its doors and leaving the children without the possibility of further education within its walls.

(To be continued.)

НА ТЕМИ ДНЯ.

„ЩОДЕННІ БРЕХНІ" В КЛОПОТІ.

Болить московсько-большевицьку рептильку, яка друкується українською мовою в Ню Йорку, що ми даемо новинки, яких „радянські" скрибопери не можуть знайти. Для них, коли нема новинки в газеті „Дейлі Воркер", „Нови Свят", чи „Таймс", то вже нема й ніде. Коли „Свобода" подає новинки зі свого журналістичного обовязку, хоч може вони й не подобаються редакторам „Свободи", то большевицька рептилька зараз кричить: „Ага, дивіться! Виссали з пальця, бо так хочуть „свободячі редактори"!

Не подобалася „Щоденним брехням" новинка, що „Польща ігнорує Лігу Націй", а тому й кричать: „Брехня! Звідки знаєте? Виссали з пальця!" Та потім прийшло ще кілька новинок, з яких видно, що ця новинка не „виссана з пальця", а одержана з відповідного й добре поінформованого джерела. Комітет Трох таки занявсь українською справою, хоч це не подобається Полякам і комуністично-московським плазунам з „почцівих Русінуф" та зі „старательних Малорософ".

Нам також не подобається мертве відношення Ліги Націй до українських оскаржень Польщі, але новинка є новинкою і ми мусимо подавати її так, як вона нам дістається, без спеціяльного „препарування в редакційній цензурі".

А ЩО ВОНИ ДАДУТЬ?

Московсько-комуністичні посіпаки з „Русінуф" та з „Малорософ" увесь час підсувають Українцям зпід польської займанщини, що їх „спасення" в орієнтації на Москву. Вони на комуністичний лад переспівують стару пісню москвофілів зпід Австрії, й як ті оцюували ріжні „благодати" Українцям від царського Кремлю, так новітні москвофіли обіцюють такі саме „блага" від комуністичного Кремлю.

Та серед свідомих Українців-патріотів не знайдеться ніхто, що бажав би одно ярмо міняти на друге. Ніхто з Українців-державників не стане боротися за те, щоб московське ярмо проміняти на ляцьке, або ляцьке на московське. Коли нація бореться за свою суверенну державу й повне обєднання всіх українських земель в одну нероздільну територію, то лиш останній туман, або дійсно сліпий „політикар", захотів би, щоб та чи інша частина українських земель переходила під ярмо якогось одного ката-гнобителя.

Большевики замісць „пацифікації" на українських землях під Польщею далиб своє „успокоеніе", боротьбу з „шовінізмом", себто українським патріотизмом, „колективізацію" й широкий шлях на Сибір та на Соловки; шлях, устелений трупами українського свідомого громадянства. Для Українців буде ріжниця та, що на зміну „Берестя" прийдуть „Соловки", а на місце польської „пацифікації" — московське „успокоеніе".

КОМУ ПОТРІБНИЙ ЦЕЙ БЛЬОФ.

Европейська українська преса принесла вістку, що ґенерал В. Сальський обїздив осередки української еміграції в Румунії та Болгарії. Там він виголошував промови, що, мовляв, „Уряд УНР тепер формує скрізь свою армію". Навіть в Америці формують війська для УНР.

Не хочеться вірити, щоб ґенерал В. Сальський дійсно серіозно говорив так. А може це подиктоване мотивами „високої політики"? Та й у тій „політиці" мусить бути межа бльофування. Де, як де, а в Америці вже багато „формували" війська для архикнязя Василя Вишиваного, для Павла Петровича Скоропадського, а тепер уже формують і для Андрія Миколаевича Левицького (!?).

Аж чорно в очах „від того війська"!

Коли так формують військо в Европі, як в Америці, то довго доведеться ґенералови Сальському чекати „своєї армії". Так довго, що голова облізе й кістки спорохнявіють.

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕПРАВИ Й ПЕРЕЛЕТИ ЧЕРЕЗ АТЛЯНТИК.

Найславніші переправи через Атлянтик були отсі: 1) Колюмб 3. серпня 1492-го року з Пальосу в Еспанії. Після 69 днів, 12-го жовтня приплив до нинішнього Сан Сальвадора. (Тут треба згадати, що ще нєадовго перед Колюмбом перепливали до Америки — Скандинавці, Нормани); 2) корабель „Пілґрім Фадер" відплив 6-го вересня 1620-го року з Плімоту в Анґлії, а приїхав до Кепбод 9-го листопада, після 66 днів подорожі; 3) корабель „Дреднот" відплив 15-го червня 1859. р. з Ню Йорку, а приплив 27. червня в Кейп Клейр в Ірляндії, після 12-денної подорожі; 4) „Саванаґ" перший пароплав, що переплив Атлянтик, відплив 24-го травня 1819 зі Саванаґ, а причалив після 27 днів у Ліверпулі в Анґлії; 5) „Ґрейт Істерн" відплив 17-го червня 1860-го року зі Савтгемптону в Анґлії, а причалив 28-го червня у Ню Йорку після 11 днів подорожі; 6) „Мавретанія" 1924. р. із Шербурґа у Франції причалила у Ню Йорку за 5 днів, 1 годину і 49 хвиль; 7) британський воздушний корабель до кермування „Р-34" відлетів із Шотляндії в червні 1919. року до Ню Йорку, відки тогосамого місяця вернувся до Анґлії; 8) „Цепелін 7. Р. з" вилетів з Фрідріхсгафену 12-го жовтня 1924. року, а прилетів після 81 годин і 17 хвиль у Лейкгорст у стейті Ню Джерзі; 9) Британські летуни Олкок і Бравн відлетіли 14-го червня 1919. року з Ст. Джан у Ню Фавндленді, а прилетіли після 16 годин і 12 хвиль в Кліфедені в Ірляндії. Перелет Линдберґа і Чемберліна доволі знаний.

Між злодіями.

— Знаєш, є добра нагода. Можемо Канарчуків обікрасти дочиста.

— Або вони виїхали?

— Ні, але на дверях є вивішена карточка: „Я в сусідки. За пять хвилин вернуся".

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Перше замовлення на українські цукорки з оголошення в Свободі дістали від д. Марії Федірко з Джесуп, Па. Позаяк нам дуже залежить на тім, який буде збут на український продукт, тому нотуємо отсей факт. Сподіємося, що Марія Федірко буде щаслива на руку, та що одинокий український комин в Галичині не перестане димити, що ми, Українці в Америці, підтримаємо український промисл.

В неділю рано, в годині 8.30, почнеться новий контест на радіо зі стації WLBX, Лонг Айленд Сити, 1500 Кс, і буде тревати через 6 місяців. Радіо законтрактоване Сурмою де і треба зголошуватися до контесту. Нагорода за виграннє контесту буде оголошена пару тижнів пізніше. До контесту принимається всіх, а найважніше дітвору. Кожда мати і батько має нагоду послухати свою дитину через радіо, також щоб тим заохотити наших дітей до студій музики. Скажіть своїй дитині, що піде грати на радіо, а зараз ліпше буде вчитися. Спеціяльно зі стацією підписано контракт, що вона не має мішатися до нашої програми, гроші стації платиться, то ми маємо вибирати собі що хочемо. Дитина, що вчиться рік на якім небудь інструменті може зголоситися до контесту. Від Сурми дістане повідомлення, коли може прийти грати, чи співати.

Нагороду виграє той, кого слухачі найбільше полюблять, хто найбільше дістане листів признання.

Не будеться брати під розвагу, хто найліпше грає чи співає з артистичного боку, але з популярности. Листи признання мусять бути писані кождий іншою рукою і поданий адрес пишучого.

Також принимається до контесту з деклямаціями-розказами, з грою на устній гармонійці, свиставці, цимбалах, мандоліні, скрипці, пяно, що хто знає і думає, що було би цікаво, щой його почули, хай зголоситься сейчас до Сурми до контесту.

Та програма є спеціяльно для Українців, критики котрі дуже бояться, щоб Американці не почули помилки від Українців і радять лучше на радіо не йти доки не будемо мати Каруза, Крайслера, Падеревського. Проситься за той контест вибачити.

Д-р А. Т. Кібзей.

ДЕЩО З МЕДИЦИНИ

(25)

Ця недуга треває 2 роки а часами й довше. Вона звичайно не кінчиться смертю, але коли її занедбається, то чоловік може вмерти з якихось інших комплікацій недуги, або з занедбання мочових органів.

Недугу цю лікується відповідними застриками медицини до жил, але то належить до лікаря.

II. Солітер або тасьминець. (Taenia solium, Tape-Worm)

Черви, що викликують спеціяльні недуги у чоловіка, а які звичайно називаються „солітерами", „тасьминцями" або прямо „глистами", є ріжного роду, відповідно до того, звідки вони беруться, як виглядають та які наслідки мають для здоровля чоловіка.

Є глисти, що походять зі свинячого мяса, з волового мяса, є й такі, що походять від псів та переносяться на чоловіка через песячі мухи або через воші. Є й такі, що їх жерелом є щурі і миши, а навіть риби.

В першій мірі скажемо дещо про т. зв. солітера або тасьминця.

Це є довга глиста, що загніздюється в кормовім проводі чоловіка, а дістається там через їдження сирого або недовареного свинячого (вепрового) мяса, коли воно має в собі живі зародки такої глисти. Вепрове мясо має часом серед своїх червоних волокон неначе якісь білі міхурці, як зерна рижу, і якраз в тих міхурцях знаходяться зародки т. зв. солітера. Коли по споживтю такого недовареного мяса зародок солітера опиниться в кишках чоловіка, то він поволи розростається в здорову глисту, котра часом доходить до довжини кількох стіп (фітів) або кількох метрів.

Прояви недуги. Чоловік, що має в собі солітера, почувається якось недобре, апетиту не має, відригує, чує нудь у середині, часом корчі, часом ригає, а до того стається неспокійним та нервовим. У відходах чи то в калі недужого появляються плоскі, білі пластинки, майже прозорі, завбільшки гарбузового зернятка, але получені з собою неначе в один якийсь білявий плоский ланцюх. Се найпевніший знак, що чоловік має солітера в собі. Такий солітер завше наново відростає, хоч частини його відходять з калом чоловіка; бо як довго головка солітера залишилася в кишках, так довго і сам солітер може наново відростати, хочби його тіло вийшло з калом чоловіка. Аж потім, як солітер вийде з чоловіка увесь, разом з головкою, недужий чоловік відзискує повне здоровля.

Лікування. Солітера можна розмірно легко вигнати з організму ріжними лікарствами. Але лікування мусить бути докладне. Перед заживанням ліків треба кілька днів споживати тільки плинні страви, а відтак взяти касторовий олій, щоб добре прочистити кишки. Звичайно на вигнання солітера заживається екстракт з коріння папороти або інші прочищуючі середники, які лікар припише. Потім треба провірити кал, щоб переконатися, чи солітер вийшов з головкою. Робиться це так, що до посудини з калом наливається поволі води, щоб солітера сполокати, а відтак винять його та поставити на якусь чорну матерію, щоб видно було, чи з калом вийшла також його головка. Взагалі за головкою треба найдбайливіше шукати, щоб запевнитися про успішність лікування. Але се повинен робити лікар.

До сього додамо ще, що часом люди, які хорують на солітера, а особливо діти, звичайно мають навіть дуже добрий апетит, їдять аж забагато, але не добре виглядають.

III. Решетина.

Є це недуга, споріднена з солітером, яка появляється тоді, коли чоловік зїсть сиру солонину, що в ній знаходяться зародки солітера і коли ці зародки або яєчка загніздяться в жолудку або деінебудь в інших частях люського організму. В тім випадку, хоч, що правда, рідко, решетина може захопити мускули, часом центральну нервову систему, а часом навіть око. Так повстають в тілі чоловіка нарости і боляки, що ніяк не хочуть гоїтися.

Розпізнати цю недугу може лиш лікар-хірург по вирізанню наростів і боляків решетини.

Решетина звичайно не показується якимись спеціяльними проявами, хіба коли вона дуже розмножиться, то недужий може відчувати досить прикрий біль. Але коли загніздиться в мозку, то викликує болі голови і параліж.

Нема лікарства на решетину, хіба вирізання наростів і боляків.

(Дальше буде).

— Я походжу з численної родини; нас уло десять хлопців; кожен з нас мав сестру.

— То було вас разом двацять.

— Ні, лише одинацять. Десять хлопців і одна дівчина.

—o—

Чесність.

Службовик (до директора): Прошу пана директора, я знайшов отих десять центів на столі пана директора.

Директор: Ви чесна людина. Я поклав їх там на пробу.

Службовик: Я так собі зараз подумав.

„ПЛИВАЙ, ДЕРЖАЧИ НОГУ НА СУШІ“.

Китаєм тепер усі зацікавилися. Тому не зашкодить пригадати кільканацять найхарактеристичніших **китайських приповідок**, бо в них віддзеркалюється найкраще душа того загадочного народу, що почав боротьбу за національне визволення.

Ось низка китайських приповідок:

Нещастя лише тими дверми входить, котрі ми йому відчиняємо.

Носи парасолю підчас погоди.

Плавай, держачи ногу на суші.

До слави йдеться палатами, до богацтва базаром, а до чесноти пустинею.

Один день варта три для того, хто всяку річ робить у відповідну пору.

Найскорше тоді блукаємо, коли нам здається, що знаємо дорогу.

Людина без заслуг на становищі, то карлик в одязі великана.

Приймай думки свої як гостей, а обходися зі своїми бажаннями, як з дітьми.

З поетами, малярами і музиками як з грибами: на одного доброго — тисяча злих.

Коли мужчини є разом — слухають одні одних, жінки і дівчата — приглядаються одна одній.

Ці князі осягають найбільші побіди, з котрими ніхто не має відваги воювати.

Хто отвирає своє серце для честилюбивости, замикає його перед спокоєм.

На дворах, як на морі: все залежить від вітру.

Золото приневолить навіть мерців промовити, а без грошей годі навіть німим приказати мовчати.

Жаль, це весна чеснот.

При установлюванні законів треба бути строгим; при приноровлюванні — лагідним.

Коли то правда, що в приповідках віддзеркалюється мудрість народів, то Китайці є дуже мудрий нарід.

— Мій чоловік похожий на тубку пасти до зубів.

— Чому?

— Бо його також треба натиснути, щоби від нього щонебудь дістати.

ТАРЗАНІВ СИН.

(47)

Корак спокійно вертався з полювання, коли почув сполохані викрики малих малп. Він ще добре не міг розібрати, що сталося, але серце йому віщувало, що якесь нещастя скоїлося з Меріем. Корак прискорив хід і скоро побачив на дереві заклопотані малпи. Вони показували йому на дерево. Вибравшись на гилку, Корак побачив лише ляльку Меріем. Він почав голосно гукати за дівчиною, але не було ніякої відповіди.

Скільки було сили, він побіг у напрямку, який вказувала йому маленька малпа. Скоро він побачив більше малпочок, що перелякано й тривожно кричали. Забравшись до них на дерево, Корак побачив у далечині на поляні спину величезної малпи, а через її плече звисало тіло Меріем. Здавалося, вона вже була неживою, бо так безпомічно гойдалося її тіло в такт широких кроків малпи, що її поспішно несла в джунглі.

Щось незнайоме ще для Корака загорілося в його душі. Він відразу почув, що дівчина для нього була в джунглях усім. Вона була для нього сонцем, місяцем, зорею, а головно — одинокою живою істотою, що цілком розуміла його, що жила його радощами і болями. Не памятаючи вже себе, Корак кинувся з дерева вниз і пігнався за малпою. Він тепер горів пімстою до малпи, бо вважав, що дівчина мертва.

Малпа почула шум, який робив своїм бігом Корак. Вона спинилася й насторожилася. Поклала на землю дівчину й стала, готова до бою. Корак мов вихор вилетів ізза кущів й остовпів. Перед ним був король малп, з яким кілька місяців тому Корак мав зустріч і бійку. Король також пригадав Корака й запалився також страшною пімстою. Корак загубив ніж, але, не вагаючись, кинувся до бою. Він тепер боровся за свою дівчину.